

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้ปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่สำคัญ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จาก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่มตัวอย่าง โดยแสดงข้อมูลเชิงพรรณนา เนื้อหาสามารถกำหนดผลการวิจัยโดยจำแนกผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

4.1 เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

4.2 เพื่อเสนอรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

4.1 บริบทของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

ในการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการเสนอรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมในการสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ พบว่า จากการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคามมีผู้สูงอายุรวมอยู่ในกลุ่มเพื่อการผลิตต่าง ๆ นั้นผู้สูงอายุเป็นเพียงสมาชิกส่วนหนึ่งในกลุ่มแต่ไม่ได้เป็นสมาชิกทุกคน ดังนั้นกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้วิจัย ร่วมกับชุมชน จึงได้ร่วมการแสดงความคิดเห็น ตามแนวคิด การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน จึงเลือกกลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐาน ศักยภาพและความต้องการของรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุ

จากการลงพื้นที่เพื่อทำการประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มผู้สูงอายุ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งในการประชุมประกอบด้วย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม นักประชาสัมพันธ์ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม นักวิจัยพื้นที่ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และประธานกลุ่มการพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

ตำบลห้วยเตย เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลกุดรัง การตั้งชื่อหมู่บ้านเรียกตามลักษณะของลำห้วย จึงจึงชื่อว่า บ้านห้วยเตย ได้แยกออกมาจากตำบลกุดรัง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเนื้อที่ของตำบลห้วยเตยจะมีทั้งหมด 32.32 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่โดยประมาณ 20,202 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการปลูกข้าว อ้อย มันสำปะหลัง โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น

19 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านโชคชัย หมู่ 1 บ้านหนองแสง หมู่ 2 บ้านวังโจด หมู่ 3 บ้านหนองแคน หมู่ 4 บ้านหัวนา หมู่ 5 บ้านสำโรง หมู่ 6 บ้านวังทอง หมู่ 7 บ้านโนนจันทร์หอม หมู่ 8 บ้านโนนงาม หมู่ 9 บ้านสำโรง หมู่ 10 บ้านหนองแสง หมู่ 11 บ้านห้วยเตย หมู่ 12 บ้านหนองแสง หมู่ 13 บ้านสำโรง หมู่ 14 บ้านวังโจด หมู่ 15 บ้านหนองแสง หมู่ 16 บ้านหัวนา หมู่ 17 บ้านหัวนา หมู่ 18 และบ้านโนนงาม หมู่ 19

ลักษณะพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย มีพื้นที่รายล้อมเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์และมีพื้นที่ติดลำห้วยเตยไหลผ่านทุกหมู่บ้านในตำบล จึงมีแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคและใช้สำหรับการเกษตร ในพื้นที่เหมาะแก่การทำนา พืชสวน พืชไร่

4.1.1.1 ที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอภูกระดึง ประมาณ 9 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเหล่า อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัด

มหาสารคาม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลหนองเหล็ก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัด

มหาสารคาม

4.1.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ ในเขตตำบลห้วยเตย เป็นแบบมรสุมเมืองร้อน ตลอดปี ในช่วงมรสุมฤดูร้อนจะได้รับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดีย สภาพโดยทั่วไปจะมีลักษณะฝนตกกับอากาศแห้ง

4.1.1.3 ลักษณะของดิน สภาพทางภูมิศาสตร์ของตำบลห้วยเตย เป็นเพียงที่ราบ โดยทั่วไป พื้นดินเป็นทรายและแห้งแล้งในฤดูแล้ง การทำการเกษตรของประชากรในพื้นที่ตำบลห้วยเตยต้องอาศัยพืชที่ใช้น้ำน้อยและทนต่อสภาพอากาศ อันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่

4.1.1.4 ลักษณะของแหล่งน้ำ แหล่งน้ำของตำบลห้วยเตยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) แหล่งน้ำธรรมชาติ มีลำน้ำ , ลำห้วย 7 สาย (ลำห้วยเตย ลำห้วยแทน ลำห้วยยาง ลำห้วยยี่ว ลำห้วยเอนอ้า ลำห้วยทราย โสกกกม่วง) และหนองน้ำสาธารณะ 4 แห่ง ประกอบด้วย บ้านหนองแสง บ้านวังโจด (หนองโจด) บ้านหนองแคน บ้านห้วยเตย

(2) แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย ฝาย 12 แห่ง บ่อน้ำโยธาร 30 แห่ง ประปาหมู่บ้าน 20 แห่ง บ่อบาดาล 14 แห่ง

4.1.1.5 ลักษณะของไม้และป่าไม้ สภาพป่าของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของตำบลห้วยเตยซึ่งเป็นเขตติดต่อกับตำบลภูกระดึง อำเภอภูกระดึง จังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากตำบลห้วยเตยมีพื้นที่ป่าไม้่น้อยจึงทำให้ระบบนิเวศไม่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นอุปสรรคไม่เอื้ออำนวยในการทำการเกษตร และยังมีปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ ซึ่งในระยะที่ผ่านมา พบว่า มีการลักลอบตัดไม้อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะไม้พยุง ไม้เต็ง ไม้รัง หรือไม้ใช้สอยเพื่อการก่อสร้างบ้าน ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง

4.1.1.6 การศึกษา ตำบลห้วยเตยมีโรงเรียนดังนี้

- (1) โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง
- (2) โรงเรียนขยายโอกาส 2 แห่ง
- (3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.ห้วยเตย 1 แห่ง

4.1.1.7 สาธารณสุข

- (1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2 แห่ง
- (2) ศูนย์ ศสนช. 19 แห่ง

4.1.1.8 การคมนาคมขนส่ง จำนวนเส้นทางคมนาคมเข้าสู่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย มีจำนวนทั้งสิ้น 3 เส้นทาง คือ

- (1) เส้นทางสายจากบ้านกุดรัง อำเภอกุดรัง ถึง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย
- (2) เส้นทางจากบ้านหนองแสง อำเภอกุดรัง ถึง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย
- (3) เส้นทางจากบ้านเขวา อำเภอกุสุมาลย์ ถึง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย

สภาพเส้นทางคมนาคมทางบก โดยทั่วไปตามถนนสายหลักมีลักษณะถนนลาดยาง และถนนคอนกรีต การสัญจรค่อนข้างสะดวกและปลอดภัย รวมถึงสะดวกในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรแต่ในส่วนของเส้นทางคมนาคมสายรองระหว่างตำบลยังต้องได้รับการซ่อมแซมพอสมควร เนื่องจากบางสายเป็นถนนลูกรังและหินคลุกและงบประมาณในการซ่อมแซมปรับปรุงไม่เพียงพอ

4.1.1.9 การไฟฟ้า ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย มีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน แต่สำหรับพื้นที่ทำการเกษตรยังมีความต้องการปรับปรุงและขยายเขตไฟฟ้าแรงต่ำ หรือไฟฟ้าเพื่อการเกษตร เพื่อให้มีเพียงพอกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งไฟฟ้าส่องสว่างภายในหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4.1.1.10 การเกษตรและอาชีพ

(1) เกษตรกรรม	73.48%
(2) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	1.17%
(3) ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ	1.74%
(4) พนักงานห้างร้าน/บริษัทเอกชน	3.67%
(5) อาชีพอิสระ/รับจ้างทั่วไป	1.28%
(6) นักเรียน/นักศึกษา	11.27%
(7) แม่บ้าน	6.42%
(8) ว่างาน	0.97%

4.1.1.11 การบริการ

- (1) ร้านค้าจำนวน 57 แห่ง
- (2) ร้านค้าประเภทอื่น ๆ อาทิ ร้านอาหารตามสั่ง ฯลฯ จำนวน 2 แห่ง

4.1.1.12 อุตสาหกรรม

- (1) โรงสี จำนวน 24 แห่ง
- (2) ปิมน้ำมัน (แบบสองหัวจ่าย) จำนวน 2 แห่ง แบบตู้หยอดเหรียญ

จำนวน 6 แห่ง

4.1.1.13 การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

- (1) กลุ่มขนมจีน บ้านสำโรง ม.14 ม.10 2 กลุ่ม
- (2) กลุ่มทอเสื่อ บ้านห้วยนา ม.17 1 กลุ่ม
- (3) กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ 19 กลุ่ม
- (4) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ 19 กลุ่ม
- (5) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน (นาแปลงใหญ่) 1 กลุ่ม
- (6) กลุ่มทำขนม 3 กลุ่ม
- (7) กลุ่มผู้เลี้ยงกระบือ 1 กลุ่ม

4.1.1.14 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีการปฏิบัติกิจกรรมด้านการศาสนาอย่างต่อเนื่อง ประเพณีที่สำคัญ ๆ ของคนในพื้นที่ตำบลห้วยเตย ได้แก่ ประเพณีกฐิน ประเพณีข้าวสาก บุญเดือนเจ็ด (บุญข้าสะ) ประเพณีสงกรานต์ ฯลฯ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลห้วยเตยได้แก่ ด้านการจักสาน ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ฯลฯ โดยภาษาท้องถิ่นได้แก่ ภาษาไทยอีสาน

ตารางที่ 12 แสดงกลุ่มทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย

หมู่ที่	บ้าน	กลุ่ม
1	บ้านโชคชัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มกองทุน กขคจ. 3. กลุ่มโรงสีข้าวชุมชน 4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 5. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 6. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.)
2	บ้านหนองแสง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 5. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน
3	บ้านวังโจด	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 5. กลุ่มทำขนม 6. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน

ตารางที่ 12 แสดงกลุ่มทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย (ต่อ)

หมู่ที่	บ้าน	กลุ่ม
4	บ้านหนองแคน	1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.)
5	บ้านห้วยนา	1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 5. กลุ่มกองทุนแม่ของแผ่นดิน 6. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน
6	บ้านสำโรง	1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 5. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน
7	บ้านวังทอง	1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรตำบลห้วยเตย 3. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน 4. กลุ่มผู้เลี้ยงโค/กระบือ 5. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 6. กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 7. กลุ่มออมไข่ 8. กลุ่มผู้ใช้น้ำ 9. กลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล 10. กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยชีวภาพ 11. กลุ่มผู้ผลิตข้าวพันธุ์ดีครบวงจร 12. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 13. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.)
8	บ้านโนนจันทร์หอม	1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มโรงสีข้าชุมชน 4. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน 5. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 6. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.)

ตารางที่ 12 แสดงกลุ่มทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย (ต่อ)

หมู่ที่	บ้าน	กลุ่ม
9	บ้านโนนงาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มเลี้ยงปลาตุก 4. กลุ่มผลิตข้าวพันธุ์ดี 5. กลุ่มทำขนม 6. กลุ่มอาสาพัฒนา (อ.ช.)
10	บ้านสำโรงเหนือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 5. กลุ่มโรงสีข้าวชุมชน 6. กลุ่มขนมจีน
11	บ้านหนองแสง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 5. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน
12	บ้านห้วยเตย	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มจักสานตะกร้า 4. กลุ่มทอผ้าฝ้าย 5. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน 6. กลุ่มอาสาพัฒนา (อ.ช.) 7. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.)
13	บ้านหนองแสง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มทำลวดหนาม 4. กลุ่มทำดอกไม้จัน 5. กลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพ 6. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 7. กลุ่มอาสาพัฒนา (อ.ช.) 8. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน

ตารางที่ 12 แสดงกลุ่มทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย (ต่อ)

หมู่ที่	บ้าน	กลุ่ม
14	บ้านสำโรงใต้	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มชนมจีน 4. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.) 5. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.)
15	บ้านวังโจด	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มกองทุนแม่ของแผ่นดินแม่ 4. กลุ่มผู้เลี้ยงกระบือ 5. กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทำขนมขบเคี้ยว ทำปลาเส้น 6. กลุ่มกองทุนร้านค้าชุมชน 7. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 8. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.)
16	บ้านหนองแสง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2. กลุ่มกองทุนสาธิต (ร้านค้าชุมชน) 3. กลุ่มสตรีแม่บ้าน 4. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 5. กลุ่มประปา 6. กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ
17	บ้านหัวนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มทอสีกก 4. กลุ่มเพาะเห็ด 5. กลุ่มอาสาสมัคร(อสม.) 6. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.)
18	บ้านสำโรง	<ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มรับซื้อของเก่า 4. กลุ่มกองทุนปุ๋ย 5. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 6. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อ.ช.)

ตารางที่ 12 แสดงกลุ่มทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย (ต่อ)

หมู่ที่	บ้าน	กลุ่ม
9	บ้านโนนงาม	1. กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 3. กลุ่มฌาปนกิจระดับตำบล 4. กลุ่มอาสาสมัคร (อสม.) 5. กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน (อช.)

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย (2561)

ภาพประกอบที่ 3 แสดงการลงพื้นที่ในการสำรวจบริบทตำบลห้วยเตย

ที่มา : วิไลพร ยาชามป้อม (2561)

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่ศึกษาในโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ยังไม่ได้รวมกลุ่มอาชีพและยังไม่มีกิจกรรมที่เสริมรายได้ในปัจจุบันเนื่องจากเป็นการเปิดทำการเรียนการสอนโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นรุ่นแรก ผู้วิจัย ผู้สูงอายุร่วมกับชุมชน จึงมีการร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อที่จะหารูปแบบของกิจกรรมที่สามารถสร้างได้ให้กับผู้สูงอายุ

4.1.2 โรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูตรัง จังหวัดมหาสารคาม

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูตรัง จังหวัดมหาสารคามได้ดำเนินงานโครงการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลห้วยเตย มีความประสงค์จะทำโครงการอบรมความรู้ผู้สูงอายุที่แก่อย่างมีคุณค่า ชราภาพอย่างมีศักดิ์ศรี ตำบลห้วยเตย ประปี 2561 ในปีงบประมาณ 2561 โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย เป็นเงิน 70,700 บาท

การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุกลุ่มที่ช่วยตนเองได้ดีหรือกลุ่มติดสังคมขึ้นอยู่กับที่การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันไม่ให้เกิดโรครวมทั้งการดูแลรักษา การควบคุมโรคเรื้อรังที่เป็นอยู่ โดยบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคนั้นจะเป็นหัวใจสำคัญ เพื่อการดำรงและส่งเสริมการเป็นพลพลั้ง (active ageing) ของผู้สูงอายุไว้ให้มากที่สุด สำหรับการป้องกันโรคนั้น จะเน้นที่โรคเรื้อรังสำคัญในผู้สูงอายุ อันได้แก่โรคในกลุ่มอาการเมตาบอลิก (metabolic syndrome) ทั้งหมด อาทิ โรอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูงและไขมันในเลือดสูง ส่วนการควบคุมโรคเรื้อรังที่เป็นอยู่นั้นจะเน้นที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการติดตามเฝ้าระวังอาการผิดปกติต่าง ๆ ด้วยตนเอง หรือการสร้างเสริมพลังอำนาจการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ

พื้นที่ตำบลห้วยเตย มีจำนวนบ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 1,568 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 5,668 คน มีผู้สูงอายุจำนวน 878 คน มีผู้สูงอายุติดสังคม ที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้จำนวน 438 คน ส่วนใหญ่จะเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง โรคปวดตามข้อ ดังนั้นเพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการติดตามเฝ้าระวังอาการผิดปกติต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการสร้างเสริมพลังอำนาจการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ

ดังนั้นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลห้วยเตย เห็นความสำคัญจึงจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยตัวเอง การเข้าสู่สังคม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนต่อคนหรือกลุ่มต่อกลุ่มลดภาระของครอบครัว ชุมชน สังคม คือแก่นอย่างมีคุณค่า ชราภาพอย่างมีศักดิ์ศรี

4.1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ

4.1.3.1 เพื่อให้ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมตำบลห้วยเตย ได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลตัวเอง ภาวะโรคเจ็บป่วยเรื้อรัง

4.1.3.2 เพื่อให้ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคมตำบลห้วยเตย ได้เข้ากลุ่มกิจกรรมนันทนาการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่ม

4.1.4 กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ

กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อใช้ในการสืบสานประเพณีและสามารถนำมาใช้งานในชีวิตประจำวัน ได้แก่

4.1.4.1 กิจกรรมการสนทนาสำหรับผู้สูงอายุกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

4.1.4.2 กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพกายและใจสำหรับผู้สูงอายุ

4.1.4.3 กิจกรรมการออกกำลังกายที่ถูกต้อง

4.1.4.4 กิจกรรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำรงชีวิต

- 4.1.4.5 กิจกรรมโรคที่ควรพึงระวังและการป้องกันโรคในวัยสูงอายุ
- 4.1.4.6 กิจกรรมกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ
- 4.1.4.7 กิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยในวัยสูงอายุ
- 4.1.4.8 กิจกรรมการนวดแผนไทย/ธรรมชาติบำบัด
- 4.1.4.9 กิจกรรมการทำสมาธิวิปัสสนาธรรมกับการดำรงชีวิต
- 4.1.4.10 กิจกรรมการเรียนรู้นอกระบบ
- 4.1.4.11 กิจกรรมความมั่นคงแห่งชีวิตและสวัสดิการของผู้สูงอายุ
- 4.1.4.12 กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพกายและใจสำหรับผู้สูงอายุ
- 4.1.4.13 กิจกรรมหลักการออกกำลังกายที่ถูกต้องสำหรับผู้สูงอายุ
- 4.1.4.14 กิจกรรมการนวดแผนไทย/ธรรมชาติบำบัด
- 4.1.4.15 กิจกรรมการทำสมาธิวิปัสสนาธรรมกับการดำรงชีวิต
- 4.1.4.16 กิจกรรมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ชีวิตประจำวัน

4.1.5 กลุ่มเป้าหมายของผู้สูงอายุ

กลุ่มเป้าหมายของผู้สูงอายุในด้านการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตยนั้นมีการดูแลจำนวน 19 หมู่บ้าน ซึ่งมีกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 878 คน ในรุ่นแรกนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตยตั้งไว้ที่ 50 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 4.1.5.1 สืบค้นข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการของผู้สูงอายุ
- 4.1.5.2 รับสมัครผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน
- 4.1.5.3 จัดทำแผนตารางการอบรมให้ความรู้
- 4.1.5.4 จัดอบรมผู้สูงอายุ จำนวน 52 คน ทุกวันศุกร์ที่ 2 และ 4 ของเดือน สถานที่

ศาลาวัดวังโจดโสภาราม

- 4.1.5.5 สรุปและประเมินผลกิจกรรม

ตารางที่ 13 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลห้วยเตย รุ่งที่ 1

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	หมู่ที่
1	นายสุด เทพนา	ม.5
2	นายพรมมา กาหลง	ม.3
3	นางเอ็ด เจนการ	ม.15
4	นายสนุก แสณคุณเมือง	ม.8
5	นายจวง ถามุลเลิศ	ม.17
6	นางสุดใจ สังฆมณี	ม.3
7	นางน้อม คำงาม	ม.9
8	นายบุญคง ลีลาดทา	ม.5
9	นางน้อย พงอูดทา	ม.3
10	นางบุญเยี่ยม ไวกำ	ม.3
11	นางพูนสุข สีเทา	ม.15
12	นางทองหล่อ เจนการ	ม.3
13	นางสนม บุชบง	ม.15
14	นางทองนาค สีเทา	ม.3
15	นางรพีพรรณ บุชบง	ม.3
16	นายสำลี บุชบง	ม.3
17	นางทองยูน พรศักดิ์	ม.3
18	นางหนูจิ้น บุคดีแหบ	ม.3
19	นางรัตนา ไชยนิคม	ม.3
20	นางสัมฤทธิ์ ผิวผ่อง	ม.3
21	นายพิกุล เจนการ	ม.15
22	นายคำมูล ไวกำ	ม.3
23	นายบุญหนา มุลมั่ง	ม.12
24	นางวิฑูรย์ จันทรินทร์	ม.3
25	นางสำเภา ชินสุทธิ	ม.12
26	นางทองสี กาหลง	ม.15

ตารางที่ 13 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลห้วยเตย รุ่งที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	หมู่ที่
27	นางสมบัติ นีรงบุตร	ม.12
28	นางทองหอม คุณบัวลา	ม.9
29	นางคำพันธ์ บุรีนอก	ม.15
30	นางสาวอ่อน สีเทา	ม.15
31	นางบุญมี แก่นสา	ม.15
32	นายพันลป สีมาพุด	ม.6
33	นางสา พรรัตน์	ม.14
34	นางทองจัน สีเนหะ	ม.14
35	นายมณ ตาแสงสา	ม.6
36	นายวิจิต แพงชัยสงค์	ม.18
37	นางพา จัตะพาน	ม.10
38	นางยี ไบแสง	ม.10
39	นายอุดมศักดิ์ ภูศรี	ม.19
40	นายประเสริฐ เจนการ	ม.4
41	นายสมบูรณ์ เจริญชัย	ม.4
42	นางประมวล สิงห์พร	ม.4
43	นางลาย แตนคำสาย	ม.18
44	นางหนู อัญชัน	ม.18
45	นายทองพูล คำนิล	ม.3
46	นางสนอง เจนการ	ม.15
47	นายคำมูล แสนคุณเมือง	ม.17
48	นางคำนวล เจนการ	ม.12
49	นางแสงจันทร์ สีเทา	ม.7
50	นางสมบูรณ์ วังทอง	ม.14
51	นายสุทัศน์ สীগพลี	ม.8
52	นางอนงค์ อนันเอื้อ	ม.14

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย (2561)

4.2 เพื่อเสนอรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุตรัง จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย กลุ่มผู้สูงอายุ และชุมชน ได้มีการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็นหารูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุตรัง จังหวัดมหาสารคาม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.2.1 ระยะก่อนปฏิบัติการ

การการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อความเหมาะสมของศักยภาพในกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุ โดยการประชุมสนทนากลุ่มผู้สูงอายุโรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุตรัง จังหวัดมหาสารคามและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุตรัง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

ผู้สูงอายุเป้าหมายในการสนทนากลุ่มครั้งนี้มีจำนวน 52 คน เป็นเพศหญิง 33 คน เพศชาย 19 คน มีทั้งผู้สูงอายุตอนต้น (อายุ 60-69 ปี) จำนวน 35 คน ผู้สูงอายุตอนกลาง (70-79 ปี) จำนวน 17 คน ส่วนใหญ่สมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน มีส่วนน้อยที่เป็นหม้าย หย่าและโสด

ผู้สูงอายุเกือบทุกคนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 40 คน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 คน สูงกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 5 คน และต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง โรคที่ผู้สูงอายุเป็นมากที่สุด ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคปวดตามข้อ

ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ในครอบครัวขยายจำนวน 30 ครอบครัว และเป็นครอบครัวเดี่ยวจำนวน 22 ครอบครัว ผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับบุตรและหลาน สมาชิกในครอบครัวบุตรหลานมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สูงอายุ แต่ก็ยังมีผู้สูงอายุบางรายที่อาศัยอยู่กับหลายทำการเลี้ยงดูหลาย ซึ่งพ่อแม่ของหลานไปรับจ้างในเมือง

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 46 คน ข้าราชการบำนาญจำนวน 2 คน อาชีพค้าขาย จำนวน 2 คน และไม่มีอาชีพ จำนวน 2 คน มีผู้สูงอายุหลายคนที่ยังทำงานในภาคเกษตร จะทำงานร่วมกับสมาชิกในครอบครัวซึ่งผู้สูงอายุไม่ใช่แรงงานหลักเหมือนแต่ก่อนถ้ามีเวลาว่างจากการทำเกษตรและจะรับจ้างมรดกเกษตรด้วย

รายได้หลักของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ประจำเดือนซึ่งภาระหน้าที่ของผู้สูงอายุในปัจจุบันส่วนใหญ่จะลดภาระการหารายได้เพื่อการเลี้ยงดูครอบครัวซึ่งงานหลัก ๆ ก็จะเป็นงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ที่ไม่ใช่กำลังมากแต่หลายคนยังทำงานในไร่นา บางคนก็รับภาระในการเลี้ยงหลาน ดังนั้นรายได้ของครอบครัวจึงมาจากการทำงานของลูกหลานเป็นหลัก และผู้สูงอายุที่ยังทำงานในภาคเกษตร ผู้สูงอายุจะได้รับเงินที่ลูกหลานไปหารายได้จากในเมืองและส่งมาให้และรายได้จากเบี้ยยังชีพจากสวัสดิการรัฐบาลจ่ายให้ทุกเดือน ผู้สูงอายุก็จะนำไปใช้ในสิ่งที่ยากใช้หรือสิ่งจำเป็นส่วนตัว เช่น ทำบุญ ให้หลายซื้อขนม

ด้านวัตถุดิบที่นำมาใช้ในส่วนผสมของผลิตภัณฑ์นั้นเป็นวัตถุดิบที่หาได้ในชุมชนและเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันและมีอยู่ในทุกบ้าน เช่น มะนาว มะกรูด ดอกอัญชัน ใบย่านาง ซึ่งพืชเหล่านี้เป็นพืชสมุนไพรที่มีปลูกกันไว้รับประทานในทุกครัวเรือนจึงทำให้วัตถุดิบหาได้ง่าย

ด้านสภาพร่างกายในวัยผู้สูงอายุนั้นการเคลื่อนไหวร่างกายนั้นจะต้องมีการระมัดระวังในการใช้สรีระร่างกายและในการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่ายไม่ต้องใช้แรงมากและสามารถที่จะทำคนเดียวได้

อย่างไรก็ตามจากการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ชอบการมาเรียนที่โรงเรียนผู้สูงอายุ เพราะได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะการได้มาพบเพื่อน สร้างความสนุกสนานกันภายในกลุ่มโดยการให้ชุมชนทำการวิเคราะห์ตนเองเพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส ที่เป็นไปได้อันจะนำไปสู่แนวทางการหากิจกรรมในรูปแบบของการสร้างรายได้หรือการลดรายจ่ายให้แก่ครอบครัว

จากการสนทนากลุ่มกับรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย เลขานายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูตรัง จังหวัดมหาสารคาม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และรวมถึงการให้ข้อมูลสภาพปัจจุบันของบริบทเกี่ยวกับการหารายได้ของกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลห้วยเตย อำเภอภูตรัง จังหวัดมหาสารคาม ในวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2561 เวลา 9.00-16.00 น. ที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูตรัง จังหวัดมหาสารคามที่ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มจำนวน 52 คน

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ทางพื้นที่ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูตรัง จังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นรุ่นที่ 1 โดยนักเรียนผู้สูงอายุมาเรียนทุกวันศุกร์ที่ 2 และ 4 ของเดือนเป็นระยะเวลา 20 สัปดาห์ โดยเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนผู้สูงอายุ ดังนี้

1. กิจกรรมการสนทนาการสำหรับผู้สูงอายุกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
2. กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพกายและใจสำหรับผู้สูงอายุ
3. กิจกรรมการออกกำลังกายที่ถูกวิธี
4. กิจกรรมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำรงชีวิต
5. กิจกรรมโรคที่ควรพึงระวังและการป้องกันโรคในวัยสูงอายุ
6. กิจกรรมกฎหมายสำหรับผู้สูงอายุ
7. กิจกรรมจิตสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยในวันผู้สูงอายุ
8. กิจกรรมการนวดแผนไทย/ธรรมชาติบำบัด
9. กิจกรรมการทำสมาธิวิปัสสนาธรรมกับการดำรงชีวิต
10. กิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่
11. กิจกรรมความมั่นคงแห่งชีวิตและสวัสดิการของผู้สูงอายุ
12. กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพกายและใจสำหรับผู้สูงอายุ
13. กิจกรรมหลักการออกกำลังกายที่ถูกวิธีสำหรับผู้สูงอายุ
16. กิจกรรมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ชีวิตประจำวัน

ผลจากการสนทนากลุ่ม พบว่า รายได้หลักของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ประจำเดือนซึ่งภาระหน้าที่ของผู้สูงอายุในปัจจุบันส่วนใหญ่จะลดภาระการหารายได้เพื่อการเลี้ยงดูครอบครัว และทำงานงานบ้าน เล็ก ๆ น้อย ที่ไม่ใช้กำลังมาก บางคนก็รับภาระในการเลี้ยงหลาน

ดังนั้นรายได้ของครอบครัวจึงมาจากการทำงานของลูกหลานเป็นหลัก และผู้สูงอายุที่ยังทำงานในภาคเกษตร ผู้สูงอายุจะได้รับเงินที่ลูกหลานไปหารายได้จากในเมืองและส่งมาให้และรายได้จากเบี้ยยังชีพจากสวัสดิการรัฐบาลจ่ายให้ทุกเดือน ผู้สูงอายุก็นำไปใช้ในสิ่งที่อยากใช้หรือสิ่งจำเป็นส่วนตัว ซึ่งการประกอบอาชีพ สิ่งที่สำคัญอีกอย่างคือด้านสภาพร่างกายในวัยผู้สูงอายุนั้นการเคลื่อนไหวร่างกายนั้นจะต้องมีการระมัดระวังในการใช้สรีระร่างกายและในการจัดกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่ายไม่ต้องใช้แรงมากและสามารถที่จะทำคนเดียวได้ ประกอบกับวัตถุดิบที่นำมาใช้ในสวนผสมของผลิตภัณฑ์นั้นเป็นวัตถุดิบที่หาได้ในชุมชนและเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันและมีอยู่ในทุกบ้าน เช่น มะนาว มะกรูด ดอกอัญชัน ใบยอานาง ซึ่งพืชเหล่านี้เป็นพืชสมุนไพรที่มีปลูกกันไว้รับประทานในครัวเรือนจึงทำให้วัตถุดิบหาได้ง่าย

ผู้สูงอายุโรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุตรัง จังหวัดมหาสารคามจึงมีความคิดเห็นที่มีต่อระดับความต้องการในรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุ และการทำกิจกรรมนั้นเหมาะสมกับสรีระร่างกายและสามารถที่จะทำคนเดียวได้หรือสามารถที่จะทำอยู่ที่บ้านของตนเองได้ จึงมีความต้องการที่จะอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการผลิตน้ำยาล้างจานจากมะนาว การผลิตยาสระผม จากมะกรูด และการผลิตสบู่เหลว เพื่อใช้ในครัวเรือนเพื่อเป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวผู้สูงอายุ เนื่องจากทุกครัวเรือนมีความจำเป็นต้องใช้น้ำยาล้างจานในชีวิตประจำวันทุกวัน ทางผู้สูงอายุจึงมีความสนใจที่จะทำน้ำยาล้างจานไว้ใช้ในครัวเรือนเอง เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ หรือผู้สูงอายุบางคนอยากต่อยอดรวมกลุ่มกันเพื่อทำไว้จำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มและครัวเรือนได้ เพื่อจำหน่ายมีรายได้เพิ่มในครัวเรือน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ภาพประกอบที่ 4 การพบปะกับผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย
ที่มา : วิไลพร ยาชามป้อม (2561)

4.2.2 ระเบียบปฏิบัติการ

จากการประชุมและสนทนากลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยเพื่อกำหนดแผนการเสนอรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุตรัง จังหวัดมหาสารคาม ได้ข้อสรุปคือ การอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตน้ำยาล้างจานจากมะนาว ยาสระผม จากมะกรูด และการทำสบู่เหลว ซึ่งกิจกรรมในการผลิตดังกล่าวสามารถ

ดำเนินการได้ง่าย สามารถนำพืชสมุนไพรที่ปลูกไว้ในครัวเรือนมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตน้ำยาล้างจาน ยาสระผม การใช้วิทยากรจากพื้นที่ใกล้เคียงจากเทศบาลตำบลชนบท อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ยินดีเป็นวิทยากรเข้ามาร่วมส่งเสริมให้ความรู้ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูตัง จังหวัดมหาสารคาม ได้เรียนรู้และปฏิบัติจนสามารถผลิตน้ำยาล้างจาน ยาสระผมและสบู่ ได้ โดยใช้เวลาในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 1 วัน

4.2.2.1 ขั้นตอนและวิธีการในการผลิตน้ำยาล้างจาน

ในขั้นตอนนี้ผู้เข้าร่วมดำเนินการได้ลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับวิทยากร โดยมีการแบ่งเป็นกลุ่มในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ อุปกรณ์ในการทำน้ำยาล้างจาน จากมะนาว ประกอบด้วย

ส่วนประกอบน้ำยาล้างจาน

1. N70 (สารช่วยทำความสะอาดเกิดฟอง)	1 กิโลกรัม
2. F24 (สารช่วยทำความสะอาดขจัดความมัน)	1 กิโลกรัม
3. มะนาว	6 กิโลกรัม
4. เกลือ	1 กิโลกรัม
5. ผงฟอง	200 กรัม
6. หัวน้ำหอม	20 ซีซี
7. น้ำสะอาด	20 ลิตร

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ถังพลาสติกขนาด 5 ลิตร	1 ถัง
2. ถังพลาสติกขนาด 12 ลิตร	1 ถัง
3. ถังพลาสติกขนาด 20 ลิตร	1 ถัง
4. ไม้พาย	1 อัน
5. ผ้าขาวหนึ่งผืน	

วิธีการทำน้ำยาล้างจาน

1. ต้มมะนาวในน้ำประมาณ 5 ลิตร จนเปื่อย แล้วกรองด้วยผ้าขาวเอาแต่น้ำ ห้ามมีเนื้อมาผสมแม้แต่เนื้อมะนาว
2. นำถังขนาด 5 ลิตร ใส่น้ำสะอาด 3 ลิตร ใส่เกลือ กวนจนเกลือละลาย
3. นำถังขนาด 12 ลิตร ใส่น้ำสะอาด 9 ลิตร ใส่มะนาวและผงฟองกวนจนละลาย
4. นำถังขนาด 20 ลิตร ใส่น้ำ N70 กวนไปในทิศทางเดียวกัน จนหัวแชมพู N70 แยกตัวเป็นสีขาวขุ่น (ใช้เวลาประมาณ 5 นาที)
5. ใส่น้ำเกลือที่เตรียมไว้ในข้อ 2 จำนวนครึ่งหนึ่ง 1.5 ลิตร ลงในถัง กวนต่อไปอีกประมาณ 5 นาที

6. ใส่น้ำที่ผสมผงฟองและน้ำมะนาว เทลงในถังช้า ๆ จนหมดกวนต่อไป
ประมาณ 5 นาที

7. ใส่ F24 ใสลงในถังกวนต่อไปอีกประมาณ 5 นาที จะได้น้ำยาที่ขาวขุ่น

8. ใส่น้ำเกลือที่เหลือลงไปจนหมดกวนต่อไป 5 นาที สีส้มอาหารใส่หัว
น้ำหอมกวนต่อไปอีก 5 นาที จนสีละลายจนหมดจะได้น้ำยาจะมีความหนืดและข้น

9. วางพักไว้ประมาณ 4-6 ชั่วโมง หรือ 1 คืน เพื่อให้ฟองยุบตัว แล้ว
นำไปบรรจุขวด

ข้อพึงระวัง

1. ควรกวนน้ำยาไปในทิศทางเดียวกัน ไม่กวนสวนทางกัน
2. ควรละลายสารเคมีให้เป็นไปตามขั้นตอน ไม่ควรเททุกอย่างรวมกัน
เพราะจะทำให้สารเคมีจับตัวกันเป็นก้อน

3. ไม่ควรบรรจุน้ำยาลงขวดหลังกวนเสร็จ ควรรอให้ฟองน้ำยุบก่อน 1
คืน ค่อยบรรจุขวด

4.2.2.2 ขั้นตอนและวิธีการในการผลิตยาสระผม

ในขั้นตอนนี้ผู้เข้าร่วมดำเนินการได้ลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับวิทยากร
โดยมีการแบ่งเป็นกลุ่มในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ อุปกรณ์ในการทำยาสระผม จากมะกรูด
ประกอบด้วย

ส่วนประกอบยาสระผม

1. N28 (หัวแชมพู)	1 กิโลกรัม
2. หัวเชื้อทำให้ผมมันเป็นเงางาม (K.T.)	200 ซีซี
3. น้ำสมุนไพรมะกรูด	12 ลิตร
4. ลาโนลีน	200 ซีซี
5. สารกันเสีย	20 ซีซี
6. หัวน้ำหอม	10 ซีซี
7. น้ำเกลือ	½ ลิตร

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ถังพลาสติก	1 ถัง
2. ไม้พาย	1 อัน
5. ผ้าขาวหนึ่งผืน	

วิธีการทำยาสระผม

1. นำหัวเชื้อแชมพู (N28) ผสมกับเกลือ ½ ลิตร กวนให้เข้ากันจนเป็นเนื้อ
ครีมขาวนวล

2. ใส่ K.T. (หัวเชื้อทำให้ผมมันเป็นเงางาม) และ ลาโนลีน กวนให้เข้ากัน

3. เทน้ำสมุนไพรที่เตรียมไว้ กวนให้เข้ากันจนครบ 12 ลิตร ประมาณ 2
ชั่วโมง

4. ใส่สารกันเสีย และน้ำหอมแล้วปรับความข้นด้วยน้ำเกลือที่เหลือ ¼ ลิตร กวนอีกประมาณ 30 นาที

5. ทิ้งไว้ฟองยุบตัว จึงบรรจุขวด

วิธีการต้มน้ำสมุนไพร เพื่อเตรียมทำยาสระผม สูตรมะกรูด

1. ใช้มะกรูดแก่จัด 20 – 30 ลูก นำมาหั่นแล้วปั่นให้ละเอียดใส่น้ำ 12 ลิตร คั้นและกรองเอาน้ำมะกรูด ต้มน้ำให้สุก ทิ้งไว้พออุ่น

2. ถ้าเก็บไว้นาน ๆ ให้ใส่เกลือ 3 ช้อนโต๊ะ

ผิวมะกรูดปั่นจะทำให้มีสีเขียว บรรจุขวดจะมีสีเขียวสวยงามนำไปใช้

4.2.2.3 ขั้นตอนและวิธีการในการผลิตสบู่เหลว

ในขั้นตอนนี้ผู้เข้าร่วมดำเนินการได้ลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับวิทยากร โดยมีการแบ่งเป็นกลุ่มในการฝึกอบรวมเชิงปฏิบัติการ อุปกรณ์ในการทำสบู่เหลว ประกอบด้วย

ส่วนประกอบยาสระผม

1. AD25 (หัวเชื้อ)	1 กิโลกรัม
2. เกลือ	3 ลิตร
3. กันเสีย	10 ซีซี
4. มะขาม	1 กิโลกรัม
5. น้ำสมุนไพร	1 กิโลกรัม
6. น้ำสมุนไพร	5 ลิตร
7. นมจืด 250 ซีซี	14 กล่อง (1 ลิตร)
8. น้ำผึ้ง	200 ซีซี
9. KD	2 ชีด
10. น้ำหอม	10 ซีซี

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ถังพลาสติก	1 ถัง
2. ไม้พาย	1 อัน
5. ผ้าขาวหนึ่งผืน	

ขั้นเตรียม

1. เตรียมเกลือ 3 ชีด ผสมกับน้ำ 1 ลิตร
2. มะขาม 1 กิโลกรัม เติมน้ำ 3 ลิตร คั้นเอากากออก ผสมนมสด 4 กล่อง คนให้เข้ากันแล้วนำไปนึ่งให้สุก
3. ขมิ้น 0.5–1 กิโลกรัมจะบด,ขูด หรือปั่นก็ได้ผสมน้ำ 3 ลิตร กรองเอาแต่น้ำ
4. น้ำเปล่า 5 ลิตร

วิธีการทำสบู่เหลว

1. กวนเฉพาะ AD 25 ประมาณ 5 นาที
2. เติมน้ำเกลือที่เตรียมไว้ 2 ลิตร (เตรียมไว้ทั้งหมด 3 ลิตร) กวนอีก 5

นาที

3. เติมหุ่กอย่างโนชั้นเตรียม ได้แก่ กั้นเสีย, น้ำมะขามที่นึ่งเสร็จแล้ว น้ำสมุนไพรว น้ำเปล่า น้ำผึ้ง กวนอีก 10 นาที
4. เติมน้ำเกลือส่วนที่เหลือ 1 ลิตร และหัวน้ำหอ ลงไปกวนอีก 5 นาที
5. พักไว้อย่างน้อย 4-6 ชั่วโมง เพื่อให้พองยุบตัว
6. ใช้ KD ปรับความข้นก่อนบรรจุขวด

ภาพประกอบที่ 5 แสดงการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย
ที่มา : วิไลพร ยาชามป้อม (2561)

4.2.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ“การอบรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ”โรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม

จากการสอบถามผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 52 คน แยกผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

	ค่าความถี่(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	36.54
หญิง	33	63.46
รวม	52	100.00
อายุ		
60-64 ปี	3	5.80
65-69 ปี	32	61.50
70-74 ปี	16	30.80
75 ปีขึ้นไป	1	1.90
รวม	52	100.00
การศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	1	1.90
ประถมศึกษา	40	76.90
มัธยมศึกษา	6	11.50
สูงกว่ามัธยมศึกษา	5	6.90
รวม	52	100.00
รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	0	0
ต่ำกว่า 2,000 บาท	2	3.80
2,000 – 4,000 บาท	12	23.10
สูงกว่า 4,000 บาท	38	73.10
รวม	52	100.00

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน (ต่อ)

	ค่าความถี่(คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
ไม่มีอาชีพ	2	3.80
เกษตรกร	46	88.50
ข้าราชการบำนาญ	2	3.80
ค้าขาย	2	3.80
รวม	52	100.00
ลักษณะของครอบครัวในปัจจุบันที่ท่านอาศัย		
อยู่		
ครอบครัวเดี่ยว	22	42.30
ครอบครัวขยาย	30	57.70
รวม	52	100.00

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 52 ฉบับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีค่าความถี่ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 63.46 รองลงมาเป็นเพศชาย มีค่าความถี่ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 36.54 มีอายุระหว่าง 65-69 ปี มีค่าความถี่ 32 คน คิดเป็นร้อยละ 61.50 รองลงมา มีอายุ 70-74 ปี มีค่าความถี่ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 มีอายุ 60-64 ปี มีค่าความถี่ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 และ อายุ 75 ปีขึ้นไป มีค่าความถี่ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีค่าความถี่ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 76.90 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา มีค่าความถี่ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 สูงกว่ามัธยมศึกษา มีค่าความถี่ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 และ ต่ำกว่าประถมศึกษา มีค่าความถี่ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 4,000 บาท มีค่าความถี่ 38 คน คิดเป็นร้อยละ 73.10 รองลงมา มีรายได้ 2,000 – 4,000 บาท มีค่าความถี่ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 ต่ำกว่า 2,000 บาท มีค่าความถี่ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.60 ประกอบอาชีพเกษตรกร มีค่าความถี่ 46 คน คิดเป็นร้อยละ 88.50 รองลงมา ไม่มีอาชีพ ข้าราชการบำนาญและค้าขาย มีค่าความถี่ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 เป็นครอบครัวขยาย มีค่าความถี่ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 57.70 และเป็นครอบครัวเดี่ยว มีค่าความถี่ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ำยาล้างจาน ยาสระผมและสบู์เหลว ในภาพรวม

ประเด็นข้อคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
ด้านวิทยากร	3.38	0.32	มาก
ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร	3.76	0.56	มาก
ด้านความรู้ความเข้าใจ	3.29	0.74	ปานกลาง
ด้านการนำความรู้ไปใช้	4.19	0.47	มาก
รวม	3.65	0.33	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ำยาล้างจาน ยาสระผม และสบู์เหลว มีความความเห็นต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D = 0.33) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.47) รองลงมา คือ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\bar{X} = 3.76$, S.D = 0.56) ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 3.38$, S.D = 0.32) ส่วนด้านที่มีเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ำยาล้างจาน ยาสระผมและสบู์เหลว ในด้านวิทยากร

ด้านวิทยากร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. การถ่ายทอดของวิทยากรมีความชัดเจน	3.03	0.39	ปานกลาง
2. ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	3.26	0.48	ปานกลาง
3. มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	3.50	0.57	มาก
4. การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	3.63	0.59	มาก
5. การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	3.50	0.50	มาก
รวม	3.65	0.33	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ำยาล้างจาน ยาสระผมและสบู์เหลว มีความความเห็นต่อโครงการ ด้านวิทยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D = 0.33) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.63$, S.D = 0.59) รองลงมา คือ มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 3.50$, S.D = 0.57)

การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม ($\bar{X} = 3.50$, S.D = 0.50) ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 0.48) ส่วนข้อที่มีเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 0.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ายาล้างจาน ยาสระผมและสบู์เหลว ในด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร

ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม	3.55	0.69	มาก
2. ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์	3.73	0.84	มาก
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	3.82	0.61	มาก
4. อาหารมีความเหมาะสม	3.94	0.63	มาก
รวม	3.76	0.56	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ายาล้างจาน ยาสระผมและสบู์เหลว มีความความเห็นต่อโครงการ ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D = 0.56) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาหารมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.94$, S.D = 0.63) รองลงมา คือ ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.82$, S.D = 0.61) ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.73$, S.D = 0.84) ส่วนข้อที่มีเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.55$, S.D = 0.69) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ายาล้างจาน ยาสระผมและสบู์เหลว ในด้านความรู้ความเข้าใจ

ด้านความรู้ความเข้าใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรม	2.38	0.91	น้อย
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม	4.19	0.56	มาก
รวม	3.29	0.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ายาล้างจาน ยาสระผมและสบู์เหลว มีความความเห็นต่อโครงการ ด้านความรู้ความเข้าใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D = 0.74) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.56) รองลงมา คือ . มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรม ($\bar{X} = 2.38$, S.D = 0.91) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ายาล้างจาน ยาสระผมและสบู่เหลว ในด้านการนำความรู้ไปใช้

ด้านการนำความรู้ไปใช้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.03	0.62	มาก
2. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้	4.25	0.51	มากที่สุด
3. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	4.28	0.53	มากที่สุด
รวม	4.19	0.47	มาก

จากตารางที่ 19 ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการทำน้ายาล้างจาน ยาสระผมและสบู่เหลว มีความเห็นต่อโครงการ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D = 0.47) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้ ($\bar{X} = 4.28$, S.D = 0.53) รองลงมา คือ มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.51) ส่วนข้อที่มีเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.62) ตามลำดับ

4.2.3 ระยะประเมินผลโครงการและการติดตาม

การวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอกุตุรงค์ จังหวัดมหาสารคาม ตลอดจนกระบวนการวิจัยได้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ในด้านรูปธรรม คือ ผู้สูงอายุที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการสามารถที่จะใช้องค์ความรู้และทักษะในการผลิตน้ายาล้างจาน จากมะนาว ยาสระผมจากมะกรูด และการทำสบู่เหลว ซึ่งผู้สูงอายุสามารถที่จะผลิตเองได้ ส่วนนามธรรม คือ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้ไปผลิตน้ายาล้างจาน จากมะนาว ยาสระผม จากมะกรูด และสบู่เหลว เพื่อใช้เองในครัวเรือนหรือพัฒนาเป็นอาชีพของผู้สูงอายุได้เพื่อเป็นการทำไว้ใช้ในครัวเรือนเอง เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ หรือผู้สูงอายุบางคนอยากต่อยอดรวมกลุ่มกันเพื่อทำไว้จำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มและครัวเรือนได้ เพื่อจำหน่ายมีรายได้เพิ่มในครัวเรือน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ผลจากการติดตามความเปลี่ยนแปลงหลังจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตน้ายาล้างจาน จากมะนาว ยาสระผม จากมะกรูด และการทำสบู่เหลว พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือน เนื่องจากทุกครัวเรือนมีความจำเป็นต้องใช้น้ายาล้างจานในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ หรือผู้สูงอายุบางคนอยากต่อยอดรวมกลุ่มกันเพื่อทำไว้จำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มและครัวเรือนได้ เพื่อจำหน่ายมีรายได้เพิ่มในครัวเรือน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

หลังจากการติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูกระดึง จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตยดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตยมีบทบาทหน้าที่ มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบันให้มีหน้าที่ ตามมาตรฐาน 67(6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ มาตรา 68(6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ และ (10) ให้มีตลาด องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตยได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุโดยมีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นในปี 2561 เป็นรุ่นแรกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ผู้สูงอายุต้องการ เช่น การอบรมให้ความรู้ในด้านการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ปัญหาของผู้สูงอายุตำบลห้วยเตยนั้นไม่มีการเข้ากลุ่มอาชีพกับกลุ่มอาชีพที่มีอยู่ในตำบลห้วยเตย โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ได้แก่ กลุ่มอาชีพจักสาน กลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มทำของฝาก ผู้สูงอายุเพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับนำไปประยุกต์ใช้หรือในการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนด้านอาชีพ สร้างรายได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ไม่ได้รับความสนใจจากผู้สูงอายุเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ทั้งด้านกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุเองและเกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย ที่ดำเนินการส่งเสริมอาชีพไม่ตรงกับความต้องการของกลุ่มอาชีพผู้สูงอายุ

จากแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561 -2564) ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตการพัฒนาด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี

พันธกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตย อำเภอภูกระดึง จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย

1. วางแผน สืบค้นเก็บข้อมูลและสภาพเส้นทางคมนาคม และดำเนินการก่อสร้างหรือซ่อมแซมทั้งถนนในการสัญจรและขนถ่ายผลผลิตทางการเกษตร โดยลำดับความสำคัญจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

บริการสาธารณสุขโรค แหล่งน้ำ และการขยายเขตไฟฟ้าแรงต่ำ เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับความจำเป็นของประชาชนและเตรียมความพร้อมในด้านการผังเมือง ผังชุมชน เพื่อวางแผนอนาคต ทิศทางของท้องถิ่น

2. ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและสวัสดิการต่างๆให้กับประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ อย่างทั่วถึง ส่งเสริมและพัฒนาเด็ก เยาวชนในท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับ

การศึกษาในระบบและนอกระบบ โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนในพื้นที่ที่มีคุณภาพการศึกษา อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ให้มีความทั่วถึง ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยของประชาชน

3. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตย การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน การรักษา คุ้มครองสิทธิและกระบวนกฤษฎีธรรม การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน ราชการการประนีประนอมข้อพิพาท การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการรักษาความสงบ เรียบร้อยในพื้นที่

4. ส่งเสริมแนวคิดตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งพา ตนเองแก่ชุมชน ส่งเสริมการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มอาชีพต่างๆ รวมถึงการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน การค้าขายและการแลกเปลี่ยน สินค้าของประชาชนในพื้นที่

5. ส่งเสริมงานด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะอย่างถูกวิธี

6. ส่งเสริมการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการต่อยอดขยายความคิดแปลงเป็น จุดเด่นของท้องถิ่น ชุมชน อนุรักษ์ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ทำนุบำรุงศาสนาและโบราณสถาน โบราณวัตถุ

7. สนับสนุน ดำเนินการตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล กำหนดให้การแก้ไขและป้องกัน ปัญหา ยาเสพติดเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการโดยด่วน ส่งเสริมงานด้านการป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล โดยยึดสถาบันชาติ พระมหากษัตริย์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวในการบริหารราชการแผ่นดินท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่าจากพันธกิจของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยเตยที่ เกี่ยวข้องกับการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุและจะต้องนำไปพัฒนาสู่แผนการดำเนินงานในด้านการ ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับประชาชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ ยากไร้อย่างทั่วถึง ส่งเสริมและพัฒนาเด็ก เยาวชนในท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบและ นอกระบบ โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนในพื้นที่ที่มีคุณภาพการศึกษา อาหารกลางวัน อาหาร เสริม (นม) ให้มีความทั่วถึงส่งเสริมสุขภาพพลานามัยของประชาชน ซึ่งรายได้ของผู้สูงอายุมาจากการ ทำงานในภาคเกษตรกรรมและรับจ้าง ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองอยู่ การสร้าง ความมั่นคงทางรายได้ของผู้สูงอายุต้องอาศัยความร่วมมือของหลายภาคส่วนในการผลักดัน ทั้ง ภาคประชาสังคม และองค์กรภาครัฐให้เป็นนโยบายการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุอย่าง เป็นรูปธรรม